

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 24030002

Ákvörðun nr. 64/2024

Þann 13. desember 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 64/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst ábending frá embætti ríkislögreglustjóra, dags. 5. mars 2024, vegna fréttar sem birtist á [REDACTED] og fjallaði um tvo vopnaða sérsveitarmenn sem ruddust inn í bílskúr í [REDACTED]

Um aðgerðir sérsveitar ríkislögreglustjóra kemur eftirfarandi fram í fréttinni:

„Á dauða mínum átti ég von en að sjá tvo menn, gráa fyrir járnum, víkingarsveitarmenn með hriðskotabyssur á öxlunum, hrekja barnið mitt út úr bílskúrnum og skella á eftir honum, aldrei! Þeir fóru mikinn, voru með mikil læti og hröktu barnið mitt út úr bílskúrnum og ég verð að viðurkenna að þarna missti ég aðeins „cool-ið“, ég hækkaði eitthvað róminn en náði að rökræða við þá, sem leiddi til þess að annar þeirra fór í talstöðina og leyfi fékkst fyrir því að skrífa dekkinn undir bílinn og sonur minn fékk að keyra bílinn í burtu. Ég náði að hafa betur í viðskiptum mínum við sérsveitina í þetta skiptið,“ segir [REDACTED]

„Þetta eru ekki einu viðskipti [REDACTED] við sérsveitina. „Þegar við komum í dag til að sækja hluti, þurfti sonur minn að pissa en eins og við vitum þá var [REDACTED] búinn að banna piss í heimaklósett, sonur minn labbaði því þá u.þ.b. 150 metra sem eru frá mínu húsi, að [REDACTED] þar sem salernin eru. Þegar hann nálgast mættu honum sérsveitarmenn, úr varð einhver rökræða en hann fékk á endanum að pissa og var svo skutlað heim í lögreglubíl, þessa heilu 150 metra. Svo þurfti ég að pissa líka og ákvað að gera það bara úti í garðinum hjá mér eftir hrakningar sonar míns en leið ekki vel að hafa dróna sveimandi yfir mér á meðan. Það var alveg sama hvert ég færði mig í garðinum, alltaf var dróninn beint yfir mér. Ég gat ekki hugsað mér að pissa í beinni útsendingu, hringdi í 112 og sagði viðkomandi frá stöðu minni, hvort einhver möguleiki væri að færa drónann frá mínu húsi rétt á meðan ég pissaði. Indæl stúlka sagðist gera það sem hún gæti en ekkert gerðist svo ég hringdi aftur. Þá var drónanum slakað niður en ég var varla búinn að klára þegar hann var kominn á loft aftur.“

Nefndin ákvað á fundi sínum þann 2. apríl 2024 að óska eftir frekari upplýsingum frá embætti ríkislögreglustjóra og var það gert þann 4. nóvember 2024.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Embætti ríkislögreglustjóra svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 14. nóvember 2024. Meðfylgjandi voru tölvupóstssamskipti starfsmanna embættisins sem tengdum umræddum aðgerðum.

Í bréfi embættisins kemur m.a. eftirfarandi fram:

„Verkefni sérsveitar vegna jarðhræringanna í og við [REDACTED] miðuðust fyrst og fremst við að aðstoða við almenna löggæslu og björgunarstörf auk almennrar aðstoðar til Almanna- og þjóðsáttmála og því var ekki talin ástæða til þess að sérsveitarmenn bæru vopn við þessar aðstæður. Ákvörðun um það að sérsveit væri óvopnuð við störf sín var tekin þann 13. nóvember 2023 og tilkynnt hlutaðeigandi aðilum þann dag, sjá fylgiskjal 1.“

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoýruggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmeta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar.

Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í erindinu og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum telur nefndin að ekki verði séð að uppi séu vísbendingar um mögulega refsiverða eða ámælisverða háttsemi starfsmanna lögreglu í umrætt sinn, sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996. Nefndin telur því ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Niðurstaða

Ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Reykjavík, 13. desember 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir